

Udendørs opholdsarealer

Denne DCUM-vejledning handler om udendørs opholdsarealer på uddannelsessteder.

Vejledningen beskriver, hvorfor udendørs opholdsarealer er vigtige, hvordan de bør udformes og hvilken fordel gode udemiljøer har. Herudover beskrives kravene til udearealer, og slutteligt gives gode råd og anbefalinger.

DCUM-vejledningen tager udgangspunkt i elevers, studerendes og andre uddannelsesdeltageres ret til et sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt undervisningsmiljø, der fremmer deres mulighed for trivsel, sundhed, udvikling og læring, og som omfatter det fysiske, psykiske og æstetiske miljø.

Vejledningen skal støtte de undervisningsmiljøansvarlige i arbejdet med udendørs opholdsarealer som en del af arbejdet for et godt undervisningsmiljø.

DCUM-vejledninger er baseret på undervisningsmiljølovens regler, på regler i anden lovgivning og på DCUM's viden om og erfaring med undervisningsmiljøforhold.

Udendørs opholdsarealer

Et udemiljø, der inddrages aktivt i elever og studerendes dagligdag, kan bidrage positivt til deres sundhed, velvære, trivsel og læring. Fysisk aktivitet bidrager til at øge koncentrationen og det mentale overskud, ligesom dagslys og frisk luft påvirker humøret positivt og tilføjer mere energi. Et udemiljø, der inviterer til udepause eller til udeundervisning, skaber bedre vilkår for læring og for et varieret undervisningsmiljø.

Opholdsarealernes udformning

Udformningen af udearealet bør dels inspirere til aktivitet og bevægelse, dels understøtte elever og studerendes vekslende behov for at kunne deltage i fællesskabet eller for at kunne trække sig tilbage og være alene. Som tommelfingerregel efterspørger de yngre elever overskuelige enheder, som er trygge og med plads til at gemme sig. Ældre elever og studerende kan bedre forholde sig til større arealer og trives, hvis der er steder at hænge ud som bænke og lignende.

Elementer i et godt udemiljø kan være:

- områder, der appellerer til social integration og fællesskab
- varierende aktivitetselementer f.eks. fitness, parkour, skate, boldspil og hyggekrede
- fokus på generel følelse af sikkerhed og frihed til at udfolde sig
- tilgængelige grønne områder til sport, afslapning eller uformel leg
- fokus på kvalitet og holdbarhed
- indretning, som støtter op om brugernes fælles identitet.

Udemiljøet har indflydelse på trivsel og udvikling

Udemiljøets kvaliteter har stor indflydelse på elever og studerendes trivsel og udvikling, fordi det i høj grad er her, de gennem samvær og aktiviteter kan udvikle deres fysiske og sociale færdigheder.

Et inspirerende udemiljø, som inviterer elever og studerende udenfor, kan også have en positiv effekt på flere indeklimagener. F.eks. vil elever og studerende have godt af frisk luft mellem timerne, hvor de samtidig kan få en pause fra indendørs støj og uro. Luften i ikke mekanisk- eller korrekt ventilerede lokaler kan også skiftes mere effektivt, hvis lokalerne bliver tømt mellem timerne. På den måde vil både elever, studerende og lokaler blive klar til en ny lærings-session.

Uddannelsesstedernes friarealer er på mange måder en uudnyttet ressource. Arealerne omkring uddannelsesbygningerne bør tænkes som en del af det samlede undervisningsmiljø og fungere som et attraktivt være- og lærested for elever og studerende. Inddragelse af udemiljøet i undervisningen vil ligeledes give mulighed for en mere varieret undervisning, der tilgodeser elever og studerendes forskellige måder at lære på.

Undervisningsmiljøloven

Undervisningsmiljøloven siger, at elever og studerende har ret til et godt undervisningsmiljø, så undervisningen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Herudover skal undervisningsmiljøet også fremme deltagernes muligheder for udvikling og læring og omfatter derfor også uddannelsesstedets psykiske og æstetiske miljø.

Et udemiljø, der motiverer til aktiviteter og samvær kan udvikle elevers og studerendes fysiske og sociale færdigheder. Udemiljøet og de udendørs opholdsarealer har derfor betydning for et godt undervisningsmiljø.

Konkrete krav til udendørs opholdsarealer

Til en skole eller et uddannelsessted skal der udlægges opholdsarealer af en passende størrelse, og der skal sikres tilfredsstillende opholdsarealer for skolens brugere og beskæftigede. Opholdsarealer skal vurderes under hensyn til ejendommens benyttelse, omfang og beliggenhed.

BYGNINGSREGLEMENTET
AFSNIT 2.4.1

Udearealer, der er offentligt tilgængelige, skal udformes og dimensioneres, så der opnås sikkerheds- og sundhedsmæssigt tilfredsstillende forhold mod personskader. Udearealer i offentlige uddannelsessteder betegnes som offentligt tilgængelige, også selvom de er aflåste uden for uddannelsesstedets åbningstid.

BYGNINGSREGLEMENTET
AFSNIT 4.4

Der findes ligeledes sikkerhedskrav til eksempelvis brand og tilgængelighed, som man altid skal kunne efterleve ved anlæggelse og brug af udearealer.

BR10 KAP. 3.2 OG KAP 5

DCUM anbefaler

Tænk i varierede muligheder og inddrag brugerne

Når man planlægger nye udearealer eller vil forbedre de eksisterende, vil det altid være en fordel både at tænke undervisning og fritid ind i brugen af udearealerne, samt indbyde elever, studerende og undervisere til idéudveksling om, hvordan udemiljøet inddrages i dagligdagen.

Vær opmærksom på tilgængelighed

Adgangen til udearealer kan med fordel udføres efter kravene om tilgængelige adgangsforhold. Se f.eks. Dansk Standard's håndbog 105:2012 Udearealer for alle, som er en anvisning for planlægning og indretning af udearealer herunder legepladser med henblik på handicappedes færden, omhandler tilgængeligheden til udearealer.

Opdeling i mindre og varierede læresteder

For at opfylde elever og studerendes forskelligartede muligheder og behov til leg og samvær, bør udearealerne opdeles i mange opholds-, være- og eventuelt legesteder med mere eller mindre naturlige afgrænsninger.

Find inspiration hos Statens Byggeforskningsinstitut

Statens Byggeforskningsinstitut har gennemført en del projekter og publiceret flere materiale omkring udemiljøer samt leg og læring udendørs. F.eks. Folkeskolens udeanlæg, Gode udemiljøer ved nordiske skoler og Leg og læring ude.

Baggrund

Retskilder

Byggeloven (Bekendtgørelse af byggeloven): LBK nr. 1185 af 14. oktober 2010

Bygningsreglementet 2010 kapitel 2.3.1, stk. 1, pkt. 4 og 2.4.1

Undervisningsmiljøloven (Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø): Lov nr. 166 af 14. marts 2001

DCUM materialer

Elevernes syn på undervisningsmiljøet i grundskolen, Termometertal, DCUM, 2004

Udemiljø til leg og undervisning, DCUM, 2004

Litteratur

Anne Fischer Stausholm mfl., Grønt Miljø: Skolernes uderum, 2002

Dansk Standard. DS-håndbog 105:2012 Udearealer for alle - sådan planlægges et tilgængeligt udemiljø

Erhvervs- og Byggestyrelsen: Modelprogram for folkeskolen, 2010

SBi: Folkeskolens udeanlæg, 2006

Poul Svendsen, Skolemiljø: en håndbog om skolens fysiske miljø, Suenson, 1979

Tina Skaarup Blenstrup: Bevægelse er fundamental for børn, 2003

Svendsen, Poul: Skolemiljø: en håndbog om skolens fysiske miljø, Suenson, 1979